ارزیابی نقش طرح هادی روستایی بر زندگی روستائیان؛ مطالعه موردی: دهستان رشتخوار

سید هادی طیب‌نیا*، علی ایزدی**

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۱/۲۴
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۲۶

چکیده
امروزه مهیا بودن آثار کالبدی مناسب و تأمین تسهیلات لازم زندگی متناسب با شرایط زمان از عوامل اصلی کیفیت زندگی در مجتمع‌های زیستی به‌ویژه در نواحی روستایی است. این امر در جهت برنامه‌ریزی‌های روستایی در سطح ملی در کشور ازطریق دولت فراهم می‌شود. لذا هدف پژوهش حاضر، ارزیابی پیامدهای اجرای طرح هادی روستایی بر بهبود کیفیت زندگی روستائیان در دهستان رشتخوار است. این پژوهش ازنظر هدف کاربردی و از نوع توصیفی – تحلیلی است که در آن داده‌های میدانی لازم با ابزار مشاهده، مصاحبه و تکمیل پرسش‌نامه تهیه شد. جامعه آماری در این پژوهش، شامل خانوارهای روستاهای دهستان رشتخوار است که ۳۱۹۲ نفر است. منطقه موردمطالعه دارای ۲۶ روستای دارای سکنه بوده که دراین‌بین ۱۲ روستا که طرح هادی در آن‌ها اجراشده به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. برای تعیین خانوارهای نمونه، نخست با بهره‌گیری از فرمول کوکران تعداد ۳۴۳ خانوار به‌مثابه حجم نمونه محاسبه شد که جهت افزایش اعتبار نتایج به ۳۵۰ نمونه افزایش یافت و سپس نمونه‌های پژوهش با روش تصادفی ساده انتخاب شدند. همچنین برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، استنباطی و مدل آنتروپی شانون و مدل Topsis استفاده شد. بر اساس نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های مکرر اختلاف معناداری بین متغیرهای مختلف کیفیت زندگی وجود دارد و بیشترین سطح از مؤلفه‌های کیفیت زندگی مرتبط با عوامل کالبدی – زیرساختی است. از سویی دیگر، اثر لاندای ویلکز با مقدار (F=847/359, V= 0/071) و سطح معناداری (sig= 0/000) حاصل شده است. درنتیجه تفاوت زیادی بین ابعاد مختلف کیفیت زندگی در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. به‌طورکلی می‌توان گفت که آثار طرح هادی در کیفیت زندگی روستاهای موردمطالعه یکسان نبوده و پیامدهای آن توانسته در حد متوسط باعث کیفیت زندگی خانوارهای روستایی در این منطقه شود. درنهایت باتوجه‌به نتایج به‌دست‌آمده برای اجرای صحیح طرح‌های هادی روستایی و ارتقای کیفیت زندگی روستائیان منطقه و به‌منظور جلوگیری از اتلاف سرمایه و منابع محلی و ملی و رعایت راهبردها، راهکارهایی ارائه شد.

کلمات کلیدی: طرح هادی، روستائیان، کیفیت زندگی، دهستان رشتخوار.

* دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. Tayebnia@gep.usb.ac.ir
** دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

مقدمه

بی‌شک در عصر حاضر، تمام روستاها در سراسر جهان به‌مثابه مکان‌یابی در مقیاس محلی طی فرایندهایی به‌طور روزافزون در معرض تغییرات شدید هستند (وودز،۱۳۹۰: ۴۷)؛ تغییراتی که موجب تسریع گذار تغییر کیفیت زندگی و زمینه‌ساز ایجاد تحولات در سایر حوزه‌ها شده است (Steele & Lynch, 2013: 447). در این میان، عوامل و اقداماتی در روستاها زمینه‌ساز و تسریع‌کننده تغییر کیفیت زندگی شده‌اند که بر تمام ابعاد کیفیت زندگی خانوارهای روستایی در عرصه‌های مختلف تأثیر می‌گذارند (بزرگمهر و شریفی، ۱۳۹۴: ۱) و سبب یکسان‌سازی میراث بی‌بدیل زندگی روستایی با سایر جوامع شده است (دهقانی، ۱۳۹۶: ۳۷-۳۶)؛ به‌گونه‌ای که تمایزات هویتی بین کیفیت زندگی شهری و نواحی روستایی رو به کم‌رنگ شدن می‌رود (محمدنژاد، خدادادی، ۱۳۹۰: ۲). بسیار از پژوهشگران و صاحب‌نظران در دهه‌های اخیر توجه به توسعه کالبدی – فیزیکی و امور زیربنایی روستاها را از موارد و حوزه‌های مهم و بااهمیت در سطح توسعه روستایی به‌حساب آوردند (Gibson et al., 2010: 238) که اساساً این رویکرد در مناطق روستایی کشورهای درحال‌توسعه اهمیت بسیار ویژه‌ای دارد (Visser et al., 2012: 902)، ازاین‌رو، در حال حاضر این رویکرد به الگووارهای نوین و مسلط در ادبیات نظری و علمی رایج در خصوص توسعه و برنامه‌ریزی‌های روستایی تبدیل شده است (ساسان‌پور و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۳۰) تا در سایه آن بهبود اوضاع‌واحوال محیطی، توسعه روستاها و رفع محرومیت از سیمای این‌گونه کانون‌های جمعیتی فراهم شود (شکور و شمس‌الدینی، ۱۳۹۳: ۴۰). در این میان، ازجمله طرح‌های انجام‌شده در ایران که به‌منظور توسعه روستایی در دستور کار قرار گرفته، طرح هادی است (توکلی و رزلانسری، ۱۳۹۵: ۱۴۱). طرح هادی، طرحی است که ضمن ساماندهی و اصلاح بافت موجود، میزان و مکان تجهیزات و نیازهای عمومی روستایی را حسب مورد در قالب مصوبات طرح‌های ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی یا طرح جامع ناحیه‌ای تعیین می‌نماید (عزیزی دمیرچلو و همکاران، ۱۳۹۵: ۷۹).این طرح‌ها بر مبنای تغییر و تحول در ساختار فیزیکی – کالبدی بخشی از فرایند توسعه روستای به شمار می‌رود؛ چراکه خطوط اصلی این طرح‌ها در غالب تغییرات کالبدی خلاصه می‌گردد (اصلانی، ۱۳۷۸: ۲۲۳). بر این اساس ، نتیجه این اثرها را می‌توان در کیفیت زندگی خانوارهای روستایی مشاهده کرد. در این میان، تغییر در کیفیت زندگی روستائیان، اثر بلندمدتی از طرح هادی روستایی است و موفقیت آن به پیامدهای کوتاه‌مدت اجرای طرح هادی در محیط‌های روستایی ازنظر قابلیت سکونت، تناسب با استانداردها و حداقل زیست انسان وابسته است. اهمیت طرح‌های هادی ایجاب می‌کند تا نگرشی عمیق و همه‌جانبه پشتوانه اقدامات اجرایی گردد. طبق آمار بنیاد مسکن و اداره شهرسازی استان خراسان رضوی تاکنون در این استان ۲۵۹۶ طرح هادی تهیه شده و از این تعداد ۹۸۲ طرح به اجرا درآمده است. در دهستان رشتخوار ۲۰ طرح هادی تهیه شده است که از این تعداد، ۱۲ طرح به اجرا درآمده است. با توجه به اینکه طرح هادی مهم‌ترین ابزار مدیریت در زمینه ساخت‌وسازها در روستاها است، لذا انجام پژوهش‌هایی در زمینه واکاوی پیامدهای آن بر کیفیت زندگی جامعه محلی، ضروری به نظر می‌رسد. لذا این پژوهش به دنبال پاسخ‌گویی به این سؤالات است:

۱. ضعیت کیفیت زندگی روستاهایی که دارای طرح هادی در دهستان رشتخوار چگونه است؟

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.22034/42.181.75]

۲. آثار اقدامات طرح هادی بر کیفیت زندگی نواحی روستایی مطالعه‌شده چیست؟

ادبیات موضوع

در زمینه مطالعات روستایی روش‌ها و دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد که چهار نوع آن معروف‌تر است؛ دیدگاه اکولوژیک، دیدگاه کالبدی (فیزیکی)، دیدگاه مرکزیت یا بررسی مناسبات بیرونی و بالاخره روش یا دیدگاه کارکردی (آمار و صمیمی شارمی، ۱۳۸۸: ۲۳). برنامه‌ریزی در مناطق روستایی و توسعه کالبدی سکونتگاه‌های توسعه روستایی نیازمند توجه به رویکردهای ساختار فضایی در این مناطق است، سیاست‌های برنامه‌ریزان روستایی باید در جهتی باشد که توسعه پایدار روستایی اساس فعالیت‌ها باشد (Ramniceanu & Ackrill, 2007:417). افزایش تدریجی نابرابری‌های شرایط زندگی بین نقاط شهری و روستایی در دهه ۱۳۴۰ به بعد جریان مهاجرت‌های روستا به شهر را به وجود آورد (عنابستانی و حاجی‌پور، ۱۳۹۲: ۱۴). بسیاری از محققان و صاحب‌نظران حوزه فعالیت در حیطه توسعه روستایی را شامل ۵ بعد اساسی (مدیریت منابع طبیعی، امور زیربنایی و توسعه فیزیکی روستاها، مدیریت منابع انسانی، توسعه کشاورزی و توسعه فعالیت‌های غیر کشاورزی) در نظر گرفته‌اند (Gibson et al., 2010: 238) که در میان آن‌ها همان‌طور که لیو[1] (۲۰۰۷) تأکید دارد؛ فراهم ساختن امکانات و زیرساخت‌های بهسازی و توسعه سکونتگاه‌های روستایی، یکی از مؤلفه‌های مهم برنامه‌ریزی توسعه روستایی به شمار می‌رود (Liu, 2007: 564) که می‌تواند زمینه را برای توسعه روستاها در سایر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فراهم سازد (مولائی هشتجین، ۱۳۸۶: ۱۰۶). درنتیجه، توسعه روستایی یک ضرورت بنیادی برای توسعه محلی است که در هر سرزمینی به برنامه‌ریزی هماهنگ نیاز است (قدیری معصوم و نجفی کانی، ۱۳۸۲: ۲). برنامه‌های توسعه کالبدی روستایی با فراهم آوردن بسترهای مناسب، زمینه پایداری سکونتگاه‌های روستایی را در سایر ابعاد فراهم نماید تا نواحی روستایی بتوانند توان اولیه خود را با حفظ شرایط مطلوب در طول زمان حفظ کنند و ماندگاری آن‌ها در طول زمان ثبت شود و آثار و پیامدهای آن در بعد محیطی و انسانی نمایان گردد (مطیعی لنگرودی و یاری، ۱۳۸۹: ۴۸). برنامه‌ریزی فیزیکی بر استفاده از آب و منابع انسانی موجود و دسترسی به نواحی مسکونی، اراضی کشاورزی و تسهیلات اجتماعی، اقتصادی در درون شبکه زیستگاه متمرکز است و شامل هر نوع برنامه‌ریزی است که با کالبد شهر و روستا سروکار دارد و به دنبال اهداف مشخصی از راه تغییر و اصلاح کالبد باشد (عزیری دمیرچلو و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۹). یکی از طرح‌های توسعه فیزیکی طرح هادی روستایی است. این نوع از طرح‌ها توانسته است در کیفیت زندگی خانوارهای روستایی تأثیر چشمگیری داشته باشد. کیفیت زندگی برای مردم، معانی متفاوتی باتوجه‌به کاربرد و منطقه زندگی آن‌ها دارد. به‌عنوان‌مثال: برای یک برنامه‌ریز روستایی، کیفیت زندگی به معنی دسترسی به راه‌های ارتباطی سالم با شهر و امکانات است (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۶۷؛ Fayers & Machin, 2013: 3). کیفیت زندگی یعنی ادراک فردی از وضعیت زندگی در متن نظام‌های فرهنگی و ارزشی جامعه در ارتباط با اهداف، انتظارات، استانداردها، علایق و نگرانی‌های فرد (رکن الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۴؛ بارانی پسیان و همکاران، ۱۳۹۳: ۷۵؛ Hajduova et al., 2014: 749). درواقع، یک برنامه توسعه روستایی باید دربرگیرنده ابعاد مختلف باشد (Shucksmith, 2000: 2)

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.22034/42.181.75]

که یکی از این ابعاد توجه ویژه به بعد کالبدی روستا است (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۶). با مروری بر پیشینه تحقیق مشخص می‌گردد که تاکنون تحقیقات مختلفی پیرامون مشارکت مردم در فرایند توسعه روستایی و عوامل مؤثر بر آن و همچنین مشارکت در طرح‌های هادی در سطح روستاهای کشور صورت گرفته است که در جدول شماره ۱ به تعدادی از آن‌ها اشاره شده است.

ج۱. پژوهش‌های انجام‌شده درباره موضوع پژوهش

عنوان	نویسندگان	خلاصه‌ای از نتایج
تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در تحولات اقتصادی – اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای استان زنجان)	ربیعی‌فر و همکاران (۱۳۹۴)	برای بهبود عملکرد طرح‌های هادی روستایی، بازنگری در تدوین قوانین، شناخت کافی مجریان و برنامه‌ریزان روستا و توجه ویژه طرح هادی به اقشار فقیر روستا ضروری به نظر می‌رسد.
تحلیل اثرات کالبدی اجرای طرح هادی روستایی از دیدگاه روستائیان شمال استان اردبیل	عزیری دمیرچلو و همکاران (۱۳۹۵)	عوامل کالبدی بر اجرای طرح هادی اثرگذار بوده و اجرای طرح هادی روستایی تمام مؤلفه‌های کالبدی را پیش‌بینی می‌کند و بین آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.
بررسی میزان مشارکت روستائیان در روند تهیه تصویب طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان دشتستان)	عنابستانی و موسوی (۱۳۹۶)	بین ویژگی‌های فردی با میزان مشارکت رابطه معناداری وجود دارد.
تحلیل اثرات اجرای طرح هادی روستایی در توسعه نواحی روستایی	خراشادی زاده و اسماعیل نژاد (۱۳۹۵)	میزان موفقیت طرح هادی را در ارتباط با شاخص‌های بهداشت مشاهده کرد.
نقش طرح هادی در جهانی شدن ویژگی‌های مناطق روستایی	اصغری لفمجانی و نسیمی (۱۳۹۸)	بر اساس نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌های مکرر، اختلاف زیادی بین متغیرهای مختلف معرف جهانی شدن روستاها وجود دارد و بیشترین سطح از مؤلفه‌های جهانی شدن مربوط به شرایط زندگی در روستاها است.
تحلیل ساختاری – کارکردی طرح‌های هادی روستایی در ارتقای کیفیت سرزندگی روستائیان	شریفی‌نیا (۱۳۹۹)	نتایج این تحقیق نشان داد که کارکرد اجرای طرح‌های هادی روستایی، زمینه تغییراتی را در ابعاد مختلف کیفیت سرزندگی شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست‌محیطی، زیرساختی و کالبدی فراهم کرده است که تغییر و تحولات در شاخص‌های فرهنگی و کالبدی نسبت به دیگر شاخص بیشتر بوده است.
بررسی مداخلات مستقیم در فرایند شکل‌یابی سکونتگاه روستایی	Raheb 2008	نتایج این مداخله‌ها شامل طرح بهسازی و نوسازی چندان مطلوب ارزیابی نشده است. بنابراین در خصوص تأثیر مثبت پایدار این‌گونه مداخله‌ها در کیفیت روستاها، تردیدی کاملاً جدی وجود دارد.
ارزیابی توسعه کالبدی در مناطق روستایی چین	Long et al. (2012)	مهم‌ترین مشکلات و موانع اجرای طرح‌های توسعه کالبدی – فیزیکی را شامل ضعف در سیاست‌گذاری‌های دولتی، نبود انگیزه کافی برای توسعه عمرانی روستاها، تقلید از بافت‌های شهری و از بین رفتن بافت سنتی روستاها و غیره دانسته‌اند.
مشکلات و چالش‌های دستیابی به توسعه روستایی	Siegfried and Budjurova. (2011)	وجود مشکلات مالی و پایین بودن سطح آگاهی و شناخت روستائیان در خصوص طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی را به‌عنوان مهم‌ترین چالش‌های توسعه کالبدی – فیزیکی روستا در نظر گرفته‌اند.
مطالعه زمانی و فضایی کیفیت زندگی در اندلس	Sanchez et al. (2018)	نتایج نشان داد که شاخص‌های جمعیت شناختی و درآمد، شبکه‌هایی با سرعت بالا، آموزش و سلامت، بیشترین تأثیر را در تعیین سطح کیفیت زندگی خانوارهای روستایی موردمطالعه داشته است

درنهایت باتوجه‌به مطالب گفته‌شده، می‌توان به این نتیجه رسید که اجرای طرح هادی می‌تواند پیامدهای مختلفی را در پی داشته باشد (تصویر شماره ۱).

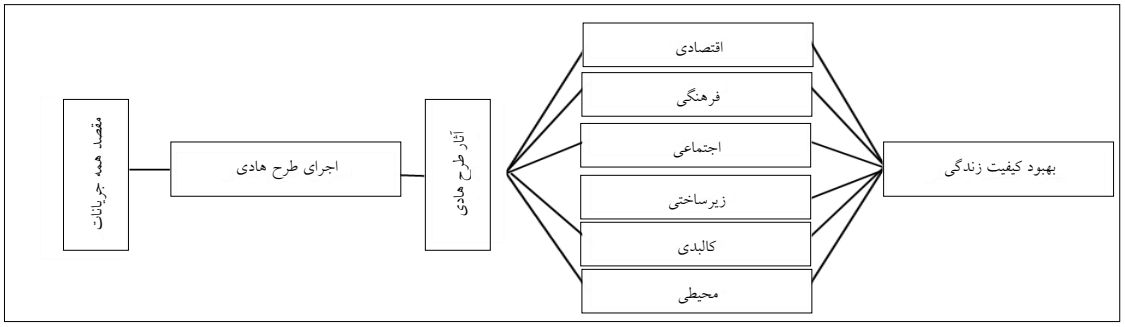
داده‌ها و روش کار

معرفی محدوده موردمطالعه

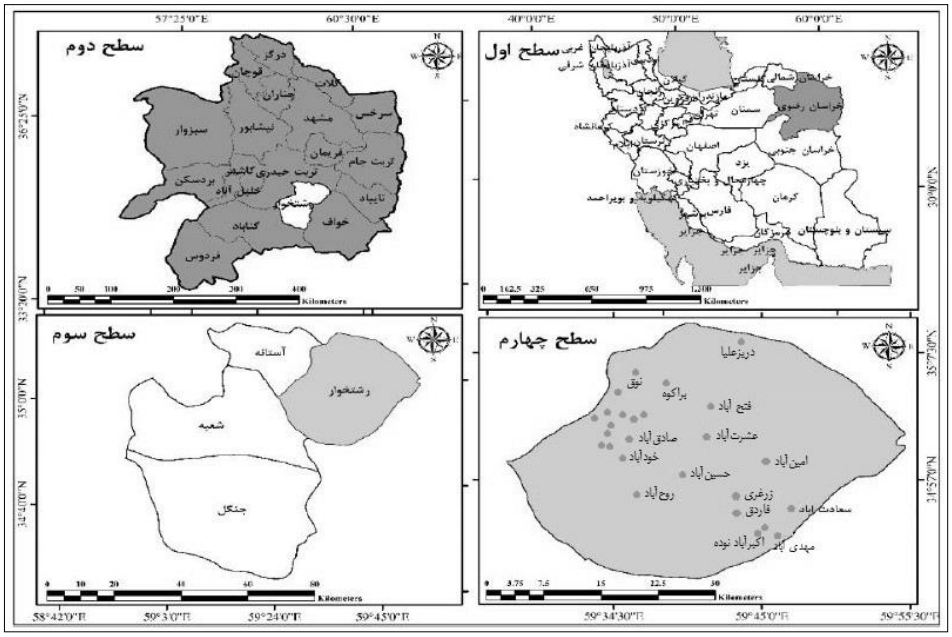
منطقه موردمطالعه، یعنی دهستان رشتخوار در شهرستان رشتخوار واقع است که ۲۸ آبادی دارد و ۲ آبادی آن در حال حاضر خالی از سکنه است. مرکز این دهستان شهر رشتخوار است. بر اساس سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دهستان رشتخوار دارای ۱۷۰۵۴ نفر جمعیت بوده است که در این دهستان ۲۰ درصد در نقاط شهری و ۸۰ درصد در نقاط روستایی ساکن هستند. طبق آمار بنیاد مسکن و اداره شهرسازی استان خراسان رضوی تاکنون در این استان ۲۵۹۶ طرح

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

هادی تهیه شده و از این تعداد ۹۸۲ طرح به اجرا درآمده است. در دهستان رشتخوار ۲۰ طرح هادی تهیه شده است که از این تعداد، ۱۲ طرح به اجرا درآمده است. تصویر شماره ۲، موقعیت جغرافیایی استان و شهرستان را به تفکیک دهستان محدوده موردمطالعه نشان می‌دهد.

ت۱. مدل مفهومی

ت۲. موقعیت دهستان رشتخوار در استان و شهرستان رشتخوار

روش تحقیق

بخش اول پژوهش را مطالعات اسنادی، کتابخانه‌ای و استفاده از ابزارهای اینترنتی جهت بررسی مواردی چون ادبیات موضوع، پیشینه تحقیق، مفاهیم و غیره را به خود اختصاص داده و بخش دوم در غالب پژوهش‌های میدانی جهت جمع آماری اطلاعات و تدوین و تکمیل پرسش‌نامه انجام پذیرفته است. بدین منظور باتوجه‌به اهداف اصلی تحقیق، اقدام به شاخص‌سازی در بخش طرح هادی روستایی در بهبود کیفیت زندگی جامعه محلی (جدول شماره ۲)، در محدوده موردمطالعه و نهایتاً تهیه پرسش‌نامه شده است. لازم به ذکر است که شاخص‌های موردمطالعه، متناسب با شرایط منطقه و از

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

بین طیف گسترده‌ای از شاخص‌های مرتبط با هر بخش گزینش شده‌اند.

ج۲. ابعاد و شاخص‌های پژوهش، منبع: مطالعات کتابخانه‌ای (محمدی یگانه و همکاران،۱۳۹۰؛ خراسانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۱؛ عزیزپور و همکاران،۱۳۹۰؛ ربیعی‌فر،حضرتی،۱۳۹۴؛ اصغری لفمجانی و نسیمی،۱۳۹۸؛ جعفری و همکاران، ۱۳۹۶) و میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹

ردیف	بعد	شاخص
۱	اقتصادی	افزایش درآمد، افزایش میزان اشتغال، افزایش میزان سرمایه‌گذاری در روستا، تنوع در مهارت‌های شغلی، گرایش به فعالیت در بخش خدماتی روستا، میزان کاهش نابرابری‌های اقتصادی
۲	اجتماعی	بهبود کیفیت زندگی، بهبود کیفیت دسترسی به انواع امکان بهداشتی و اداری، افزایش ماندگاری تحصیل‌کردگان، ارتقای دانش مهارت روستائیان، افزایش رضایتمندی از محیط روستایی، حل تعارضات بین اهالی روستا، توجه به نهادهای حمایتی در روستا، تسهیل دسترسی به منابع مطالعه
۳	فرهنگی	احساس تعلق‌خاطر، میزان هویت بخشی، میزان علاقه روستائیان به پذیرش نوآوری‌های فرهنگی و مدرن، حفظ ارزش‌های نمادین روستا، دسترسی به امکانات فرهنگی، ایجاد فضاهای تفریحی
۴	زیرساختی - کالبدی	بهسازی و مقاوم‌سازی، ایجاد و بهبود راه‌های ارتباطی، تعریض و احداث معابر فرعی روستا، حفاظت از بناهای باارزش، حفاظت از سبک معماری سنتی، زیباسازی ظاهری روستا، ایجاد سیستم جمع‌آوری و دفع زباله، ایجاد فرصت‌های لازم برای ساخت مسکن مناسب
۵	محیطی	ایجاد فضای سبز، دفع زباله و کاهش آلودگی، نظافت و پاکیزگی محیط روستا، حفظ چشم‌اندازهای طبیعی، جلوگیری از تخریب مراتع، جلوگیری از قطع درختان

جامعه آماری در این پژوهش، شامل خانوارهای روستاهای دهستان رشتخوار است (N=3192) منطقه موردمطالعه دارای ۲۶ روستا دارای سکنه بوده که دراین‌بین ۱۲ روستا که طرح هادی در آن‌ها اجرا شده به‌عنوان نمونه انتخاب گردید. در این ۱۲ روستا با استفاده از فرمول کوکران ۳۴۳ نمونه محاسبه شد که جهت افزایش اعتبار نتایج به ۳۵۰ نمونه افزایش داده شد و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده[۲] انتخاب گردید (جدول شماره ۳).

روایی صوری شاخص‌ها و پرسش‌نامه‌ها، از مطالعات انجام‌شده در گذشته درباره موضوع استخراج و ازطریق پانل تخصصی متشکل از دانشگاهیان (مطالعات روستایی) و کارشناسان بنیاد مسکن (کارشناسان فنی طرح هادی) تأیید شد. از سویی دیگر، برای سنجش روایی پرسش‌نامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که برای این کار تعداد ۳۰ پرسش‌نامه از ۳۰ نفر برای مؤلفه‌ها و شاخص‌های تبیین‌کننده وضعیت دهستان رشتخوار ازنظر تأثیر طرح هادی بر کیفیت زندگی خانوارهای روستایی (جدول شماره ۴) از جامعه آماری موردمطالعه انجام گردیده است. مقدار آلفای ۰/۸۰۱ به بالا رضایت‌بخش بودن داده‌ها برای انجام پژوهش را نشان داد.

ج۳. ویژگی‌های جمعیتی و تعداد نمونه‌های روستاهای موردمطالعه؛ مأخذ: سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵

ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	جمعیت	تعداد نمونه	ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	جمعیت	تعداد نمونه
۱	فتح‌آباد	۸۹۷	۲۸۳۲	۱۰۰	۷	عبس‌آباد	۲۰۵	۶۳۴	۲۰
۲	عشرت‌آباد	۷۳	۲۲۹	۵	۸	اندنجرد	۶۲	۲۰۹	۵
۳	امین‌آباد	۸۲	۲۹۵	۵	۹	روح‌آباد	۱۰۸	۳۲۴	۵
۴	حسین‌آباد	۱۸۵	۶۳۳	۲۰	۱۰	مهدی‌آباد	۴۴۱	۱۶۱۵	۷۰
۵	زرغری	۱۷۵	۶۳۶	۲۰	۱۱	سعادت‌آباد	۶۲۳	۲۳۰۸	۷۰
۶	فاردق	۱۸۷	۶۵۳	۲۰	۱۲	اکبرآباد	۱۵۴	۴۸۸	۱۰
جمع: ۱۲ روستا، ۳۱۹۲خانوار، ۱۰۸۵۶نفر جمعیت									

ج۴. مقدار روایی ابعاد پرسش‌نامه؛ منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

ردیف	تعداد گویه‌ها	مقدار آلفای کرونباخ
۱	اقتصادی	۰/۸۲۰
۲	اجتماعی	۰/۸۵۰
۳	فرهنگی	۰/۸۰۱
۴	زیرساختی - کالبدی	۰/۹۸۲
۵	محیطی	۰/۹۳۸

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

برای استخراج نهایی نمره‌ها، درجه اهمیت هریک از شاخص‌های مطالعه‌شده در نمره استانداردشده شاخص یادشده ضرب و میانگین نمرات (روش آنتروپی شانون) به‌دست‌آمده از شاخص‌های هر مؤلفه به‌منزله نمره نهایی آن در نظر گرفته شده است. همچنین به‌منظور رتبه‌بندی روستاهای مطالعه‌شده ازنظر تأثیرگذاری آثار طرح هادی بر کیفیت زندگی خانوارهای روستایی، از نتایج این وزن‌دهی‌ها از مدل تاپسیس استفاده شده است.

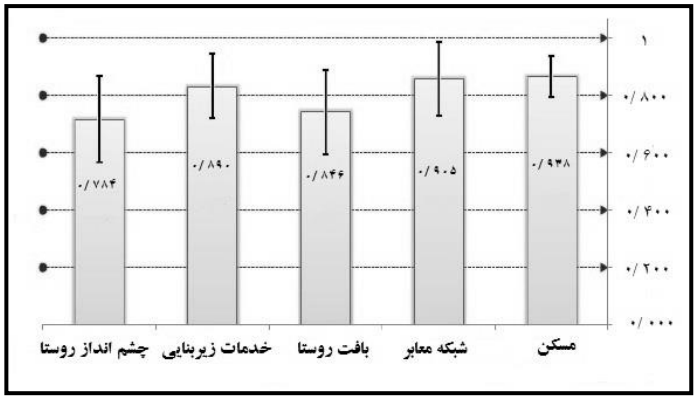
یافته‌ها

بررسی ویژگی‌های توصیفی پاسخ‌گویان بر اساس پرسش‌نامه تکمیلی نشان می‌دهد که ۷۴/۸ درصد از آن‌ها را مردان و ۲۵/۲ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. ازنظر سنی بیشتر افراد با ۴۴/۳ درصد در گروه سنی ۳۵ تا ۴۵ سال و کمترین درصد از افراد با ۸/۶ درصد در گروه سنی بیش از ۵۵ سال هستند. ازنظر تحصیلات نیز بیشترین فراوانی مربوط به تحصیلات دیپلم (۳۷/۸ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به تحصیلات بالاتر از لیسانس (۴/۱ درصد) بوده است. همچنین در این پژوهش؛ کیفیت زندگی در روستاهای نمونه و میزان اثرگذاری طرح هادی در ابعاد مختلف بررسی شد. در این زمینه نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای مقایسه سطح کلی اثرگذاری آثار طرح هادی با مقدار متوسط نظری (Test Value=0/5) نشان داد در سطح خطای کمتر از یک درصد (sig=0/000)، اختلاف معناداری بین میانگین به‌دست‌آمده با متوسط نظری وجود دارد (جدول شماره ۵). بیشتر بودن سطح اثرگذاری طرح هادی از مقدار متوسط نظری بیان‌کننده وضعیت پذیرفته و مطلوب اثرگذاری این طرح در سطح روستاهای مطالعه‌شده است.

از سوی دیگر ترسیم نوارهای خطا و بررسی میانگین و میزان خطای به‌دست‌آمده از سطح اثرگذاری در بخش‌های مختلف طرح هادی مؤید آن است که اثرگذاری مربوط به مسکن با بیشترین میانگین و کمترین مقدار انحراف معیار نسبت به سایر بخش‌ها در وضعیت مطلوب‌تری بوده است. همچنین باتوجه‌به میانگین و میزان خطای حاصل‌شده، سطح اثرگذاری در بخش‌های چشم‌انداز روستا و بافت روستا کمتر از سایر بخش‌ها بوده است (تصویر شماره ۳)

ج ۵. نتیجه آزمون t تک نمونه‌ای در بررسی سطح اثرگذاری طرح هادی؛ منبع: یافته‌های تحقیق۱۳۹۹

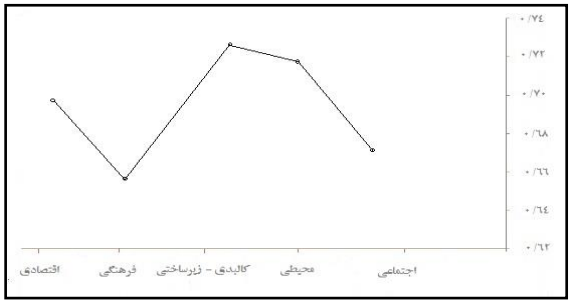
متغیر	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	درجه آزادی (df)	میزان آزمون (t)	سطح معناداری (sig)
اثرگذاری طرح هادی	۰/۹۲۷	۰/۱۴۹	۰/۴۱۱	۳۵۰	۳۲/۴۱۲	۰/۰۰۰

ت ۳. سطح اثرگذاری بخش‌های مختلف طرح هادی

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

برای مقایسه سطح فعلی متغیرهای مختلف کیفیت زندگی، آزمون تحلیل واریانس با نمونه‌های مکرر به کار گرفته شد و از میان آزمون‌های چند متغیره، آزمون لاندای ویلکز (که شهرت بیشتری دارد) مبنای کار قرار گرفت. لذا، اثر لاندای ویلکز با مقدار (F=847/359, V= 0/071) و سطح معناداری (sig= 0/000) حاصل شده است. درنتیجه تفاوت زیادی بین ابعاد مختلف کیفیت زندگی در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. همچنین باتوجه‌به اینکه مقدار sig آزمون کرویت موشلی کمتر از ۰/۰۵ بوده، نیازی به استفاده از سایر آزمون‌ها نبوده است. از سوی دیگر، نتایج سنجش همگنی واریانس‌های خطای مؤلفه‌های مختلف کیفیت زندگی نشان داد مقدار F برای تمامی مؤلفه‌ها در سطح خطای کمتر از۰/۰۵ است. درنتیجه واریانس خطا در تمام مؤلفه‌ها متفاوت بوده است. بنابراین مؤلفه‌های کیفیت زندگی به یک میزان اثر نپذیرفته است و در این میان بالاترین سطح از مؤلفه‌های کیفیت زندگی مربوط به بعد کالبدی – زیرساختی و پایین‌ترین سطح مربوط به بعد فرهنگی است (تصویر شماره ۴).

ت ۴. مقایسه وضعیت ابعاد مختلف کیفیت زندگی

برای درجه اهمیت متغیرهای مدنظر در کیفیت زندگی خانوارهای روستایی و دستیابی به اهمیت نسبی مؤلفه‌های پژوهش از مدل تحلیلی آنتروپی شانون استفاده شده است. بر این اساس نتایج مربوط به مقایسه زوجی مؤلفه‌های مرتبط با کیفیت زندگی نشان می‌دهد که مؤلفه کالبدی – زیرساختی با ضریب ۰/۲۴۵ بیشترین درجه اهمیت و مؤلفه فرهنگی با ضریب ۰/۱۳۷ کمترین درجه اهمیت را به خود اختصاص داده است (جدول شماره ۶).

ج ۶. وزن حاصل از مقایسه زوجی مؤلفه‌های مطرح در کیفیت زندگی خانوارهای روستایی بر اساس مدل آنتروپی شانون

ردیف	مؤلفه‌ها	مقادیر
۱	اقتصادی	۰/۲۰۷
۲	اجتماعی	۰/۱۹۲
۳	فرهنگی	۰/۱۳۷
۴	زیرساختی - کالبدی	۰/۲۴۵
۵	محیطی	۰/۲۱۹

از سوی دیگر نتایج رتبه‌بندی روستاها با استفاده از تکنیک Topsis بیان‌کننده آن است که روستاهای پرجمعیت فتح‌آباد و سعادت‌آباد و مهدی‌آباد در بالاترین سطح از کیفیت زندگی و روستاهای اندنجرد و روح‌آباد در پایین‌ترین سطح از کیفیت قرار گرفته‌اند (جدول شماره ۷).

باتوجه‌به نتایج حاصل از خروجی نهایی مدل آنتروپی شانون، روستاهای نمونه بر اساس سطح کیفیت زندگی خانوارهای روستایی و اثرپذیری آن از نقش طرح هادی طبقه‌بندی شدند. بررسی‌ها نشان می‌دهد که چگونگی پراکنش روستاهای موردنظر بر پایه معیارهای مدنظر بیان‌کننده آن است که عمدتاً روستاهای موردمطالعه در جنوب این دهستان با جمعیت زیاد و سابقه اجرای طولانی‌تر از سطح کیفیت زندگی مطلوب‌تری برخوردار هستند. در مقابل روستاهای کم‌جمعیتی که سابقه کمتری

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]

از اجرای آن می‌گذرد در سطح نسبتاً ضعیفی از کیفیت زندگی برخوردار هستند.

ج ۷. رتبه‌بندی وستاهای نمونه بر اساس کیفیت زندگی خانوارهای روستایی براثر تأثیرپذیری نقش طرح هادی با استفاده از مدل تحلیل Topsis

روستا	فاصله ایدئال مثبت	فاصله ایدئال منفی	نزدیکی نسبی به راه‌حل ایدئال	روستا	فاصله ایدئال مثبت	فاصله ایدئال منفی	نزدیکی نسبی به راه‌حل ایدئال
فتح‌آباد	۰/۰۰۵۸	۰/۸۹۲	۰/۹۶۱۴	عبس آباد	۰/۰۱۱۰	۰/۸۹۰	۰/۸۶۵۵
عشرت‌آباد	۰/۰۱۴۹	۰/۸۸۶	۰/۸۰۲۲	اندنجرد	۰/۰۱۶۹	۰/۸۷۵	۰/۷۶۶۹
امین‌آباد	۰/۰۱۶۸	۰/۸۷۷	۰/۷۷۸۰	روح آباد	۰/۰۱۷۲	۰/۸۷۰	۰/۷۷۷۶
حسین‌آباد	۰/۰۰۹۹	۰/۹۶۸	۰/۸۷۹۰	مهدی‌آباد	۰/۰۰۹۱	۰/۹۴۶	۰/۹۰۳۰
زرغری	۰/۰۰۹۴	۰/۹۶۴	۰/۸۹۲۷	سعادت‌آباد	۰/۰۰۸۷	۰/۹۴۱	۰/۹۱۶۸
فاردق	۰/۰۱۳۴	۰/۸۸۹	۰/۸۲۹۷	اکبرآباد	۰/۰۱۵۷	۰/۸۸۰	۰/۷۹۳۷

نتیجه

پژوهش حاضر که با هدف بررسی پیامدهای اجرای طرح هادی روستایی در بهبود کیفیت زندگی روستائیان انجام شده است، در نوع خود در مقایسه با مطالعات مشابه در ارتباط با اجرای طرح هادی و کیفیت زندگی قابل‌توجه است. چراکه از تجزیه‌وتحلیل داده‌های موردمطالعه می‌توان استنباط نمود که پیامدهای اجرای طرح هادی روستایی، بر روند بهبود کیفیت زندگی تأثیر چشم‌گیری گذاشته است و در این مطالعه می‌توان به این مسئله پی برد که علاوه بر اجرای طرح‌ها به‌طور دقیق در سطح روستا، مشارکت خانوارها و نقش توانمندی دهیار و درآمدزایی خانوارها توانسته است در اجرای طرح هادی کمک شایانی بکند و بر کیفیت زندگی خانوارها تأثیر داشته باشد که این موارد در بخش یافته‌ها به‌وضوح دیده می‌شود. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تفاوت زیادی بین ابعاد مختلف کیفیت زندگی در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. همچنین باتوجه‌به اینکه مقدار sig آزمون کرویت موشلی کمتر از ۰/۰۵ بوده، نیازی به استفاده از سایر آزمون‌ها نبوده است. از سوی دیگر نتایج سنجش همگنی واریانس‌های خطای مؤلفه‌های مختلف کیفیت زندگی نشان داد مقدار F برای تمامی مؤلفه‌ها در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ است. درنتیجه واریانس خطا در تمام مؤلفه‌ها متفاوت بوده است. با مرور مطالعات پیشین و مقایسه نتایج پژوهش حاضر با آن‌ها مشخص می‌شود که در گذشته پژوهش‌هایی درباره آثار طرح هادی بر کیفیت زندگی روستائیان انجام شده است که نتایج این تحقیق همسو با نتایج جعفری و همکاران (۱۳۹۶)، شکور و شمس‌الدینی (۱۳۹۳)، عنابستانی و موسوی (۱۳۹۲)، و مشادو[۳] (۲۰۱۷) است. به‌طورکلی می‌توان گفت که آثار طرح هادی در کیفیت زندگی روستاهای موردمطالعه یکسان نبوده و پیامدهای آن توانسته در حد متوسط باعث کیفیت زندگی خانوارهای روستایی در این منطقه شود. درنهایت باتوجه‌به نتایج به‌دست‌آمده برای اجرای صحیح طرح‌های هادی روستایی و ارتقای کیفیت زندگی روستائیان منطقه و به‌منظور جلوگیری از اتلاف سرمایه و منابع محلی و ملی و رعایت راهبردها، راهکارهای زیر ضروری به نظر می‌رسد:

– در چهارچوب رویکردهای «کیفیت زندگی»، به‌منظور بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستایی باید به دنبال بومی محوری و محلی‌سازی پروژه‌ها و اقدامات مختلف طرح‌های هادی در مناطق روستایی متناسب با شرایط و پتانسیل‌های هر مکان برای دستیابی به شرایط مطلوب کیفیت زندگی و کاستن از پیامدهای نامطلوب آن‌ها بود. لذا، باتوجه‌به آثار متنوع طرح‌های

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.22034/42.181.75]

هادی بر کیفیت زندگی خانوارهای روستایی، توجه طراحان به شدت جریان و نوع بازخوردهای منبعث از روح فضا در فضاهای روستایی ضروری است.

– توجه و ارائه راهکار توسط مسئولینی که طرح هادی را از مرحله برنامه‌ریزی تا اجرا انجام می‌دهند، برای حفظ بافت باارزش روستایی که در هنگام اجرا تغییر پیدا نکند و سبک و سیاق ساخت‌وسازها در زمینه مسکن شهری‌گونه نشود.

بحث مشارکت، بحثی بسیار مهم و اثربخش است که در میزان موفقیت اجرای طرح‌های هادی تاثیرگذار است. چراکه اگر مشارکت جامعه محلی را در سطح دهستان جویا شوند باعث بهبود کیفیت زندگی خانوارهای روستایی این دهستان، ازطریق اجرای طرح‌ها خواهد شد.

پی‌نوشت

1. Liu

۲. روش‌های نمونه‌گیری تصادفی روشی است که افراد جامعه شانس برابری برای انتخاب شدن دارند. در این روش هر یک از عناصر جامعه آماری موردنظر برای انتخاب شدن، شانس مساوی دارند. البته تخصیص تعداد نمونه برای هر روستا باتوجه‌به جمعیت و تعداد خانوار آن روستا در نظر گرفته شده است. به این صورت که اگر روستای فتح‌آباد که بیشترین تعداد خانوار و جمعیت را در سطح دهستان دارد، تعداد ۱۰۰ نمونه پرسش‌نامه برای آن در نظر گرفته شده است.

3. Machado

فهرست منابع

– آمار، تیمور؛ صمیمی شارمی، رضا. (۱۳۸۸). ارزشیابی اثرات کالبدی اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: بخش خمام شهرستان رشت)، مسکن و محیط روستا، ۱۲۷(۲۸): ۵۵-۴۴.

– اصغری لفمجانی، صادق؛ نسیمی حمیدرضا. (۱۳۹۸). نقش طرح هادی در جهانی شدن ویژگی‌های مناطق روستایی مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان داراب، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی فضایی، ۹(۱):۱۰۲-۸۱.

– اصلانی، رضا. (۱۳۷۸). ارزیابی رویکردهای توسعه روستایی ایران در پنجاه سال اخیر، مجموعه مقالات همایش پنجاه سال برنامه‌ریزی توسعه در ایران، مرکز تحقیقان اقتصاد ایران.

– بارانی پسیان، وحید؛ نظریان، اصغر؛ مهدوی، مسعود. (۱۳۹۳). سنجش و تحلیل کیفیت زندگی خانوارهای روستایی با تأکید بر متغیرهای جمعیت شناختی (مطالعه موردی: خانوارهای روستایی عجب‌شیر)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۵(۱): ۸۸-۷۱.

– بزرگمهر، کیا؛ شریفی، سید محمد. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر جهانی شدن شهرها بر کیفیت زندگی شهروندان (موردپژوهش: شهرستان رامسر)، دومین کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار.

– پورطاهری، مهدی؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ عباسی، محسن. (۱۳۹۱). ارزیابی عملکرد طرح‌های هادی در توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان ایوانغرب) جغرافیا و پایداری محیط، دوره۲(۵): ۳۶-۲۵.

– توکلی، جعفر؛ رزلانسری، اکرم. (۱۳۹۵). تحلیل اثرات کالبدی و اقتصادی طرح‌های هادی، موردمطالعه (روستاهای شهرستان کرمانشاه)، مجله اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۵(۲):۱۶۰-۱۴۱.

– جعفری، فهیمه؛ عنابستانی، علی‌اکبر؛ سجاسی قیداری، حمدالله. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت ذهنی زندگی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان فریمان)، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی،۶(۱۸): ۲۰-۱.

خراسانی، محمدامین؛ رضوانی، محمدرضا؛ مطیعی لنگرودی، سید حسن؛ رفیعیان، مجتبی. (۱۳۹۱). سنجش و ارزیابی زیست‌پذیری روستاهای پیرامون شهری، مطالعه موردی: شهرستان ورامین، مجله پژوهش‌های روستایی، ۳(۴):۱۰۴-۷۹.

– خراشادی‌زاده ، مهدیه؛ اسماعیل‌نژاد، مرتضی. (۱۳۹۵). تحلیل اثرات اجرای طرح هادی در توسعه نواحی روستایی (مطالعه موردی: روستای خراشاد شهرستان بیرجند)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه انسانی، ۱۱(۳۶): ۱۶۵-۱۴۹.

– دهقانی، امین. (۱۳۹۶). تحلیل پیامدهای جهانی شدن بر ابعاد زندگی جوامع عشایری اسکان‌یافته (نمونه موردی: کانون‌های اسکان عشایری استان فارس)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۷(۲۷): ۴۶-۳۵.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.22034/42.181.75]

– ربیعی‌فر، ولی‌الله؛ حضرتی، مجید. (۱۳۹۴). ارزیابی و سنجش اثرات اجرای طرح هادی در بهبود ابعاد کالبدی- فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی(مطالعه موردی: استان زنجان)، مجله برنامه‌ریزی فضایی، ۵(۲): ۱۳۸-۱۱۷.

– ربیعی فر، ولی‌الله؛ صنعتی منفرد، سجاد؛ ساشورپور، مهدی؛ حضرتی، مجید. (۱۳۹۴). تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در تحولات اقتصادی – اجتماعی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای استان زنجان)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۵(۱۷): ۹۰-۷۵.

– رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ فتاحی، احدالله؛ حاجی‌پور، مجتبی. (۱۳۹۰). ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۲(۶): ۹۴-۶۹.

– ساسان‌پور، فرزانه؛ تولایی، سیمین؛ جعفری اسدآبادی، حمزه. (۱۳۹۳). قابلیت زیست‌پذیری شهرها در راستای توسعه پایدار شهری (موردمطالعه: کلان‌شهر تهران)، انجمن جغرافیای ایران، تهران، ۱۲(۴۲): ۱۵۷-۱۲۹.

– شریفی‌نیا، زهرا. (۱۳۹۹). تحلیل ساختاری – کارکردی طرح‌های هادی روستایی در ارتقای کیفیت سرزندگی روستائیان، فصلنامه مسکن و محیط روستا، (۱۷): ۱۲۳-۱۱۱.

– شکور، علی؛ شمس‌الدینی، علی. (۱۳۹۳). سنجش تحقق‌پذیری ابعاد اجتماعی – اقتصادی اجرای طرح‌های هادی در سکونتگاه‌های روستایی (مورد شناسی: روستای کناره- شهرستان مرودشت)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری – منطقه‌ای،۴(۱۳): ۵۲-۳۹.

– عنابستانی، علی‌اکبر؛ موسوی، سیده مهدیه. (۱۳۹۶). بررسی میزان مشارکت روستائیان در روند تهیه و تصویب طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان دشتستان)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۲(۳)، ۵۸۳-۵۶۹.

– عنابستانی، علی‌اکبر؛ حاجی‌پور، یزدان. (۱۳۹۲). آثار اجتماعی و اقتصادی اجرای طرح‌های هادی در سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان دنا)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای،۳(۹): ۲۶-۱۳.

– عزیزپور، فرهاد؛ خلیلی، احمد؛ محسن زاده، آرمین؛ حسینی حاصل، صدیقه. (۱۳۹۰). ارزیابی اثرات اقتصادی اجرای طرح هادی در سکونتگاه‌های روستایی کشور، مجله مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۵، ۸۴-۷۱.

– عزیری دمیرچلو، عبدالله؛ مولایی هشجین، نصراله؛ قدیری معصوم، مجتبی. (۱۳۹۵). تحلیل اثرات کالبدی اجرای طرح‌های هادی روستایی از دیدگاه روستائیان شمال استان اردبیل، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۶(۲۱): ۹۲-۷۵.

– قدیری معصوم، مجتبی؛ نجفی کانی، علی‌اکبر. (۱۳۸۲). برنامه‌های توسعه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و تأثیر آن‌ها بر نواحی روستایی، مجله پژوهش‌های جغرافیایی،۳۵(۴۴): ۱۲۱-۱۱۱.

– مولایی هشجین، نصراله. (۱۳۸۶). تحلیلی پیرامون اهداف، ضرورت‌ها و فرایند تهیه، تصویب و اجرای طرح‌های هادی روستایی با تأکید بر گیلان، فصلنامه چشم‌انداز جغرافیایی،۴(۵): ۱۲۶-۱۰۵.

– مشکینی، ابوالفضل؛ حبیبی، کیومرث؛ رحیمی، آرمان؛ عبدی، محمد حامد. (۱۳۹۵). مقایسه تطبیقی و تحلیل کیفیت زندگی شهری در محله‌های قدیم و جدید (محله جدید ظفریه و محله قدیم قطارچیان). فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۸(۲): ۲۷۶-۲۶۳.

– محمدنژاد، علی؛ خدادادی، پروین. (۱۳۹۰). چالش‌های مدیریت نواحی روستایی ایران در عصر جهانی شدن با تأکید برحکمروایی روستایی، مجموعه مقالات اولین همایش جغرافیایی و برنامه‌ریزی توسعه روستایی، مشهد.

– محمدی یگانه، بهروز؛ نباتی، عباس؛ چراغی، مهدی. (۱۳۹۰). تبیین اثرات اجرای طرح هادی بر بهبود کیفیت زندگی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: دهستان کرانی – شهرستان بیجار)، نشریه مسکن و محیط روستا،۳۱(۱۳۹): ۱۱۵-۹۹.

– مطیعی لنگرودی، سید حسن؛ یاری، ارسطو. (۱۳۸۹). حفاظت محیط‌زیست و برنامه‌ریزی توسعه فیزیکی روستا با تأکید بر ارزیابی طرح‌های هادی روستایی، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی،۲۱(۳۹): ۶۰-۴۵.

– وودز، مایکل. (۱۳۹۰). جغرافیای روستایی؛ فرایندها، واکنش‌ها و تجربه‌های بازساخت روستایی، مترجم: محمدرضا رضوانی و صامت فرهادی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، تهران.

- Fayers, P.M., and Machin, D. (2013). Quality of life: the assessment, analysis and interpretation of patient-reported outcomes. John Wiley & Sons.

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]

[DOI: 10.22034/42.181.75]

- Gibson, K., Cahill, A., & McKay, D. (2010). Rethinking the dynamics of rural transformation: performing different development pathways in a Philippine municipality. Transactions of the Institute of British Geographers, 35 (2), United Kingdon, Pp 237-255.
- Hajduová, Z., Andrejovský, P., and Beslerová, S. (2014). Development of quality of life economic indicators with regard to the environment. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 110:748-754
Liu, Y. S. (2007). Rural transformation development and new countryside construction in eastern coastal area of China. Act a Geographical Since, No. 62, pp. 563- 570.
- Long, H., Zou, J., Pykett, J., and Li, Y. (2012). Analysis of rural transformation development in China since the turn of the new millennium. Journal of Applied Geography, No. 31, Vol. 9, pp. 1094- 1105.
- Machado, F.D.S. (2017). Rural change in the context of globalization: examining theoretical issues. Hungarian Geographical Bulletin, 66 (1), Hungary, Pp 43-53.
- Ramniceanu, I., and Ackrill, R. (2007). EU ruraldevelopment policy in the new member states: Promoting multifunctionality? Journal of Rural Studies, Volume 23, Issue 4, pp 416- 429
- Raheb, G. (2008). Conceptual framework for suggestion of criterions of selection of proper technology of rural housing, Phd thesis.
- Siegfried, B., and Budjurova, E. (2011): Issues and challenges in rural development: compendium of approache for socio-economic and ecological development in developing countries, Margraf Publishers GmbH.
- Sanchez, A., Chica-Olmo, J., & Jimenez–Aguilera, J. (2018). A Space–Time Study for Mapping Quality of life in Andalusia During the Crisis, Social Indicators Research, 135(2): PP. 699-728.
- Steele, L.G., & Lynch, S.M. (2013). The pursuit of happiness in China: Individualism, collectivism, and subjective well-being during China's economic and social transformation. Social indicators research, 114 (2), Netherlands, Pp 441-451.
- Shucksmith, M. (2000). Endogenous Development, Social Capital and Social Inclusion: perspectives from leader in the UK, Journal of the European Society for Rural Sociology, Volume 40, Issue 2,pp 208- 218.
- Visser, O., Mamonova, N., & Spoor, M. (2012). Oligarchs, megafarms and land reserves: understanding land grabbing in Russia. The Journal of Peasant Studies, 39 (3-4), United Kingdon, Pp 899-931.
DOI: 10.22034/42.181.75

[Downloaded from jhre.ir on 2026-11-10]
[DOI: 10.22034/42.181.75]